

افزایش کیفیت غذایی گاه با استفاده از تفاله چغندر قند ، ملاس واوره بصورت

پودر شده و استفاده از آن در تغذیه برهها

تهیه و تنظیم : جهاد سازندگی شیراز

هدف طرح :

بررسی امکان استفاده از گاه بصورت سیلوشده همراه با تفاله چغندر قند ، ملاس

واوره در جیره برههای پرواری .

مقدمه :

امروزه بمنظور کاهش هزینه های تغذیه دام سعی میشود که از محصولات فرعی زراعی و کارخانجات مواد غذایی در جیره دام استفاده گردد . بدلیل کمبود علوفه در کشور گاه بعنوان بخش مهمی از علوفه دامداران بهادراآمده است . در برخی نقاط دست رسی به تفاله چغندر و ملاس امکان پذیر نیست . چنانچه بتوان این مواد را بصورت سیلوشده نگهداری و تغذیه نمود ، تا حدی مسئله نگهداری تفاله تروملاس ترنیز برطرف خواهد شد .

از طرفی آزمایش نشان داده است که استفاده از اوره همراه با گاه سبب افزایش کیفیت غذایی گاه میگردد . بنابراین احتمال میرود که با سیلو کردن این سه ماده غذایی همراه با اوره بتوان به خوراکی دست یافت که برای نشخوارکنندگان ارزش غذایی خوبی داشته باشد .

در این آزمایش سعی گردیده است که نسبت های مختلف گاه با ملاس و تفاله چغندر قند

واوره بصورت سیلوشده تهیه و در تغذیه بره های پرواری به کار برده میشود .

مواد و روش آزمایش :

سیلوی بکار برده شده بصورت گودالی بود بطول ۶ متر ، عرض ۱/۲ متر و عمق ۱/۱ متر و

کف شیبدار . قبل از سیلو کردن ، کف گودال بانایلونی عریض پوشیده و در آن سوراخهایی تعبیه شد . بعد از پر کردن سیلو ، روی آن با پلاستیک پوشانده و روی پلاستیک گاه گل گردید .

ب - مخلوط کردن گاه ، تفاله ، ملاس واوره :

در این آزمایش سعی گردید از نسبت های مختلف گاه ، تفاله و ملاس برای تهیه سیلو استفاده

شود . از این رو مقادیر این مواد بنحوی تغییر داده شد که تمام سیلوها دارای ۳۰ درصد ماده

خشک باشند . فرمول مواد غذایی سیلوشده در جدولهای شماره ۱ و ۲ ذکر شده است . گاه

خرد شده و تفاله تر به میزان موردنظرون و روی يك كف سیمانی ریخته شد ، سپس اوره مورد نظر را با مقداری آب در يك سطل حل نموده و آنرا به مخلوط آب و ملاس که قبلاً تهیه شده بود افزود و مخلوط حاصل از آب ، اوره و ملاس را روی گاه و تفاله چغندر ریخته و بطور کامل با چنگال و بیل مخلوط و سپس به سیلو اضافه گردید . در هر مرحله حدود ۱/۵ تن مخلوط تهیه و سیلو گردید . برای هر فرمول سیلویی حدود ۴ تن سیلو تهیه گردید . حدود ۷ هفته بعد از پر کردن سیلوه ، غذای سیلوشده در تغذیه بره ها بکار گرفته شد .

ج - جیره و نحوه تغذیه گروه کنترل و تیمارها

بعد از مرحله مقدماتی تغذیه با جیره های موردنظر بمدت حدود ۲ هفته ، تغذیه بره ها بمدت ۱۰۰ روز در دوره ۵۰ روزه بشرح زیر صورت گرفت :

در پنجاه روز اول ، جیره گروه کنترل شامل ۴۲ درصد (ماده خشك) یونجه و جیره سایر گروهها شامل ۴۲ درصد (ماده خشك) از غذاهای سیلوشده و بقیه غذای روزانه (۵۸ درصد ماده خشك) از مخلوطی حاوی ۲۲ درصد یونجه ، ۳۵ درصد جو ، ۵/۰ درصد نمك ، ۴۵/۰ درصد پودر استخوان و ۰/۰۵ درصد مکمل ویتامینی بود .

در پنجاه روز دوم ، جیره کنترل شامل ۴۰ درصد (ماده خشك) یونجه و جیره سایر گروهها شامل ۴۰ درصد (ماده خشك) از غذاهای سیلوشده و بقیه غذای روزانه (۶۰ درصد ماده خشك) از مخلوطی حاوی ۱۹ درصد یونجه ، ۴۰ درصد جو ، ۵/۰ درصد نمك و ۴۵/۰ درصد پودر استخوان و ۰/۰۵ درصد مکمل ویتامینی بود .

هر گروه شامل ۱۰ بره با وزنهای تقریباً " مساوی بین گروهها بود که تمام بره ها بطور تصادفی بین تیمارها تقسیم و در قفسهای انفرادی نگهداری شدند . در دوره آماده سازی (قبل از شروع پروراری) ۲ راس از بره های گروه کنترل بدلیل پر خوری ذبح شدند . در دوره پروراری نیز ۲ راس - دیگر از گوسفندان کنترل یکی بدلیل پر خوری ذبح شد و دیگری بدلیل خفگی از بین رفت . بنابراین نتایج ارائه شده مربوط به ۶ راس بره در گروه کنترل و ۱۰ راس بره در هر يك از رگوه های دیگر است .

نتایج حاصله از تغذیه انفرادی و وزن کشی انفرادی بره های از پایان يك دوره ۱۰۰ روزه پروراری با استفاده از آنالیز واریانس تجزیه و در هر مورد که F معنی دار بود مقایسه میانگینها با كمك

تست Tukey صورت گرفت.

بطور کلی پارمترهای زیر مورد بررسی و آنالیز قرار گرفتند :

- ۱- افزایش وزن روزانه (گرم در روز) در دوره پرواری (اختلاف وزن نهائی و وزن اولیه تقسیم بر ۱۰۰)
- ۲- ضریب تبدیل غذا (کیلوگرم غذای مصرفی برای هر کیلوگرم افزایش وزن) (جمع غذای مصرفی در طول دوره تقسیم بر افزایش وزن در ۱۰۰ روز)
- ۳- افزایش وزن روزانه به نسبت وزن دام در روز اول پرواری (افزایش وزن در ۱۰۰ روز تقسیم بر وزن اولیه)
- ۴- ماده خشک مصرفی روزانه بازای هر کیلوگرم متوسط وزن بدن (وزن در روز اول + وزن در روز آخر پرواری تقسیم بر ۲) در دوره پرواری
- ۵- هزینه غذای روزانه بازای هر کیلوگرم متوسط وزن بدن در دوره پرواری

نتایج :

خلاصه نتایج در جدول شماره ۳ ذکر شده است.

الف - افزایش وزن روزانه

میانگین افزایش وزن روزانه (اختلاف نهائی و اولیه در دوره ۱۰۰ روزه تقسیم بر ۱۰۰) بین

گروههای مختلف اختلاف معنی داری را نشان نداد،

($P > 0.05$, $MSE = 1303.5$) : میانگین افزایش وزن روزانه برای گروه

کنترل 136.3 گرم و برای چهار نوع سیلوی تهیه شده به ترتیب 121.5, 129.5

109.0, 133.6 گرم در روز بود.

ب - ضریب تبدیل غذا

میانگین ضریب تبدیل غذا به گوشت (نسبت کیلوگرم غذای مصرفی به افزایش وزن در طول

دوره) بین گروههای مختلف اختلاف آماری معنی داری نشان نداد.

($P = 0.24$, $MSE = 162.2$) و برای گروههای کنترل و چهار نوع

سیلوی تهیه شده به ترتیب برابر 14.9, 17.5, 20.8, 17.1, 18.6 بود.

ج - درصد افزایش وزن نسبت به وزن اولیه

میانگین درصد افزایش وزن در دوره پرورانی نسبت به وزن اولیه نیز بین تیمارهای مختلف اختلاف معنی داری نشان نداد ($MSE=92.1$ $F_{4,41}=1.46$, $P>0.05$)
 و برای گروههای کنترل و چهارنوع سیلوی تهیه شده به ترتیب برابر 31.5 ، 26.1 ، 20.2 ، 24.7 ، 22.5 بود.

د - ماده خشك مصرفی روزانه بازای هر کیلوگرم وزن بدن

میانگین ماده خشك مصرفی روزانه بازای هر کیلوگرم وزن بدن (متوسط وزن در ابتدا و انتهای دوره ۱۰۰ روزه) بین گروههای آزمایشی اختلاف آماری معنی داری نشان داد ($MSE= 0.051$ ، $F_{4,41} = 3.92$ $P<0.05$) و برای گروههای کنترل و سیلوی ۱ بیشتر از سایر گروهها بود.

ه - هزینه غذای مصرفی

میانگین هزینه غذای مصرفی روزانه بازای هر کیلوگرم وزن بدن (ماده خشك مصرفی بازای متوسط وزن بدن ضربدر هزینه يك کیلوگرم ماده خشك غذا) اختلاف آماری معنی داری نشان داد ($MSE=119.0$ $F_{4,41}=64.6$ ، $P<0.001$).
 میانگین هزینه غذای مصرفی برای گروه کنترل از تیمارهای دیگر بیشتر بود. این میانگین برای سیلوی شماره ۱ بیشتر از سیلوهای شماره ۲ و ۴ در حالیکه بین سیلوهای ۱ و ۲ از یک طرف و بین سیلوهای شماره ۲ و ۳ و ۴ از طرف دیگر تفاوتی ملاحظه نشد. میانگین هزینه غذای مصرفی برای گروه کنترل و سیلوهای شماره ۱ تا ۴ به ترتیب 265 ، 324 ، 245 ، 253 ، 242 ریال بود.

ج - هزینه غذای مصرفی

میانگین هزینه غذای مصرفی روزانه هر اس بره بین گروههای مختلف اختلاف آماری معنی داری نشان نداد ($MSE = 3.63$ $F_{4,41} = 2.06$ $P>0.05$) و برای گروههای کنترل و چهارنوع سیلوی تهیه شده به ترتیب برابر 155 ، 172 ، 149 ، 150 ، 145 ریال بود.

باتوجه به نتایج حاصل از این آزمایش مقدماتی بنظر میرسد که مخلوط تفاله چغندر قند ، ملاس و کاه واوره بصورت سیلوشده میتواند در تغذیه خد اقل گوسفندان داشته باشد . استفاده قرار گیرد . باتوجه به نتایج حاصله مبنی بر مصرف ماده خشک بیشتر در کسروه کنترل و سلولی شماره ۱ و همچنین هزینه بیشتر ماده خشک مصرفی برای این گروه بهتر است که نسبت ماده خشک کاه در کل ماده خشک سیلوشی بیشتر از ۶۰ درصد نباشد .

آزمایشهای دیگری جهت اندازه گیری ارزش غذایی سیلوهائی که بدین شرح تهیه میشود میتواند مفید باشد ولی متاسفانه در این آزمایش مقدماتی امکانات لازم جهت اجرای آن در دسترس نبود . ///

جدول شماره ۱ - ترکیب سیلوه‌های مختلف

ماده غذایی اضافه شده

% در سیلوه به صورتی که مورد مصرف قرار میگیرد

به سیلو	ماده خشک	سیلوی ۱	سیلوی ۲	سیلوی ۳	سیلوی ۴
کاه	۹۰	۲۲/۹	۲۰/۵	۱۷/۵	۱۳/۵
تفاله چغندر	۲۰	۱۳/۷	۲۰/۵	۲۹/۲	۴۰/۵
ملاس چغندر	۷۰	۸/۵	۹/۵	۱۰/۸	۱۲/۵
اوره	۱۰۰	۰/۷	۰/۸	۰/۹	۱/۰
آب	۰	۵۴/۲	۴۸/۷	۴۱/۶	۳۲/۵
جمع	-	۱۰۰	۱۰۰	۱۰۰	۱۰۰
مقدار ماده خشک سیلویی (%)		۳۰	۳۰	۳۰	۳۰

جدول ۲ - ترکیب سیلوه‌ها بر اساس ماده خشک

ماده غذایی اضافه شده

% کل ماده خشک در سیلوه (۳۰٪)

به سیلو	سیلوی ۱	سیلوی ۲	سیلوی ۳	سیلوی ۴
کاه	۶۸/۷	۶۱/۵	۵۲/۴	۴۰/۵
تفاله	۹/۱	۱۳/۶	۱۹/۴	۲۷/۰
ملاس	۱۹/۸	۲۲/۲	۲۵/۲	۲۹/۲
اوره	۲/۴	۲/۷	۳/۰	۳/۳
جمع	۱۰۰	۱۰۰	۱۰۰	۱۰۰

جدول ۳ - میانگین افزایش وزن روزانه ، ضریب تبدیل غذایی گوشت ، افزایش وزن نسبت به وزن اولیه و ماده خشک مصرف روزانه برای هر کیلوگرم وزن بدن برای گروههای کنترل و چهار رزوع مخلوط سیلوشده

پارامتر	کنترل n=6	سیلوی ۱ n=10	سیلوی ۲ n=10	سیلوی ۳ n=10	سیلوی ۴ n=10	F
افزایش وزن روزانه (گرم)	136.3 ± 33.4	133.6 ± 44.0	109.0 ± 31.7	129.5 ± 33.8	121.5 ± 35	NS
ضریب تبدیل غذایی گوشت (کیلو گرم غذایی به یک کیلوگرم گوشت)	14.9 ± 3.9	17.5 ± 6.6	20.8 ± 10.9	17.1 ± 5.2	18.6 ± 8.3	NS
درصد افزایش وزن (۱۰۰٪ روزانه) نسبت به وزن اولیه	31.5 ± 14.8	26.1 ± 10.1	20.2 ± 7.1	24.7 ± 8.3	22.5 ± 6.6	NS
ماده خشک مصرفی روزانه برای هر ۱۰۰ کیلوگرم (وزن بدن) متوسط وزن برآیند و آخر پرواری	3.65 ± 0.20 ^d	3.54 ± 0.16 ^d	3.31 ± 0.09 ^b	3.31 ± 0.35 ^b	3.30 ± 0.22 ^b	*
جزیره ماده خشک مصرفی روزانه	323.7 ± 17.7 ^d	265.4 ± 12.3 ^b	245.2 ± 6.6 ^c	252.8 ± 7.9 ^{b,c}	241.7 ± 10.2 ^c	**
بازای هر ۱۰۰ کیلوگرم وزن بدن رسال هر پیکه غذایی مصرفی روزانه هر پره (بر حسب رسال)	172 ± 31	155 ± 17	149 ± 17	150 ± 18	145 ± 14	NS

* P<0.01   ** P<0.001   NS: Not Significant   a, b, c: میانگین هایی که حروف مشابه دارند با هم اختلافی ندارند.